

З. Г. Огнівенко
lingvocenter@karazin.ua
Н. І. Черкашина
n.cherka@gmail.com

Предметно-мовне інтегроване навчання як засіб підвищення мотивації до вивчення іноземної мови

Розглянуто використання методики *CLIL (Content and Language Integrated Learning)* у контексті функціонального оволодіння іноземною мовою та впровадження принципу інтегрованості, інтенсифікації міжнародного співробітництва, залучення іноземних громадян до навчання на всіх факультетах університету в межах Стратегії розвитку Каразінського університету на 2019–2025 роки.

Ключові слова: стратегія розвитку, методика CLIL, занурення, двомовна освіта.

Z. H. Ognivenko
lingvocenter@karazin.ua
N. I. Cherkashyna
n.cherka@gmail.com

Content and Language Integrated Learning as a way to improve motivation for learning foreign languages

The article considers the use of CLIL (Content and Language Integrated Learning) methodology in the context of functional mastering of a foreign language. The principles of integrity, international cooperation intensification, involvement of foreign students into the academic process at every school of the university are regarded from the perspective of V. N. Karazin Kharkiv National University's strategic development for the period of 2019–2025.

Keywords: development strategy, CLIL methodology, immersion, bilingual education.

Згідно зі стратегією розвитку Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна на 2019–2025 роки університетська наука повинна зберігати лідерство в межах українського наукового простору, мати високий міжнародний конкурентний рівень, оптимальне співвідношення фундаментальних і прикладних досліджень і високий потенціал комерціалізації результатів на національному та світових ринках науково-технічних розробок.

У глобальному науково-освітньому просторі у 2025 році університет має бути органічно інтегрованим у світове співтовариство університетів з високою міжнародною репутацією і визнанням, активно ангажованим у двостороннє та багатобічне міжнародне партнерство, привабливим для іноземних студентів і аспірантів.

Для досягнення цієї високої мети університет розробив проекти реалізації стратегії розвитку, де іноземні мови посідають особливе місце. Зокрема, наприклад, проекти «Англійська мова в освітньому процесі», «Міжнародне партнерство» та «Іноземні студенти» безпосередньо сприятимуть розробці і впровадженню якісних англійських освітніх програм на факультетах із метою інтенсифікації міжнародного співробітництва на двосторонніх та багатосторонніх договірних засадах, залучення іноземних громадян до навчання на всіх факультетах.

Згідно зі Стратегією розвитку до 2025 року кількість викладачів, які викладатимуть свої предмети європейськими мовами на рівні не нижче B2, повинна зрости до 74 %, а також передбачено збільшення міжнародних наукових та освітніх грантів для студентів і аспірантів, наукових публікацій, що індексуються наукометричними базами даних *Scopus*, *WoS*.

Зрозуміло, що для цього ми повинні стимулювати і заохочувати вивчення іноземних мов, зокрема англійської. В умовах глобалізації та інтеграції дедалі більшої актуальності набувають різноманітні методи та підходи у навчанні іноземної мови. На сьогодні важливим є не просто опанування іноземної мови, але й набуття інтегративних комунікативних навичок, що уможливить професійно-ділове спілкування з представниками інших культур. Особливої уваги у контексті функціонального оволодіння іноземною мовою та принципу інтегрованості набуває методика CLIL, яка на сьогодні відома та використовується майже в усьому світі.

CLIL (Content and Language Integrated Learning) означає «предметно-мовне інтегроване навчання» і стосується викладання таких предметів, як наука, історія та географія для студентів за допомогою іноземної мови.

Поняття «*CLIL*» було введено Д. Маршем з університету Ювяскюля (Фінляндія) у 1994 році: «*CLIL* стосується ситуацій, коли предмети або частини предметів викладаються іноземною мовою з подвійною метою, а саме: вивчення змісту та одночасне вивчення іноземної мови».

Однак викладання *CLIL* практикується вже протягом багатьох років, починаючи від часів Вавилону до початку 60-х років XX століття, коли двомовне навчання впроваджувалося у багатьох школах світу.

Існує чимало характеристик *CLIL*. Можливо, ви вже використовуєте багато з принципів *CLIL*, самі того не розуміючи. Якщо ви викладаєте предмети або впроваджуєте нижченаведену методику, тоді *CLIL* – для вас:

- двомовна інтеграція мов і дисциплін (*BILD*);
- інтегроване навчання змісту та мови (*CLIL*);

- інтеграція змісту та мови в первинному CLIP;
- навчання на основі змісту (CBI);
- навчання мови на основі змісту (CBLI);
- викладання мови на основі змісту (CBLT);
- англійська мова у навчальній програмі (EAC);
- англійська мова як академічна (EAL);
- англійська мова як засіб навчання (EMI) та ін.

CLIL – це загальний термін, що охоплює десять або більше підходів до освіти (наприклад, занурення, двомовна освіта, багатомовне навчання, інтенсифіковані мовні програми). Новим у *CLIL* є те, що він синтезує і забезпечує гнучкий спосіб застосування знань, отриманих із цих різних підходів. Гнучкість підходу, насамперед, є очевидною в кількості часу, присвяченому викладанню або вивченню другої мови. *CLIL* дає змогу проводити навчання другою мовою від низької до високої інтенсивності. Зазначений підхід також може бути використано для короткострокового інтенсивного навчання.

Навчання англійською мовою сьогодні є не лише популярною темою, але й нагальною потребою. У цьому напрямку можна виділити три основні спільні риси *CLIL* та їхню роль у сьогodнішній вищій освіті: процес інтернаціоналізації освітньої системи, потребу в мовній політиці, а також той факт, що англійська для спеціальних цілей (ESP) як сфера наукових досліджень і викладання тісно пов'язана із *CLIL*.

Стасус міжнародного університету зобов'язує залучати іноземних студентів, і це може бути здійснено лише за допомогою *lingua franca* для спілкування; це стосується англійської мови, хоча будь-яка інша мова також повинна мати однакові можливості.

Друге питання є тісно пов'язаним з інтеграцією англійської як мови викладання – отже, виникає необхідність розробки університетської мовної політики. На сьогодні використання методики *CLIL* найбільш поширене у країнах Західної Європи. Особливості реалізації методу *CLIL* у різних країнах залежать від обраної моделі. Зокрема, відомі три моделі *CLIL*: *soft (language-led)*, *hard (subject-led)*, *partial immersion*. Перша модель спрямована на лінгвістичні особливості спеціального контексту, друга – означає, що 50 % предметів зі спеціальності вивчаються іноземною мовою, а третя – посідає проміжне місце і використовується, коли деякі модулі з програми зі спеціальності вивчаються іноземною мовою.

Третя цікава спільна ключова проблема полягає в тому, що лінгвісти та викладачі ESP (англійська для конкретних цілей) особливо стурбовані викладанням предметів англійською мовою та навчанням англійської мови самих викладачів спеціальних предметів.

Незважаючи на той факт, що методику *CLIL* запроваджено у різноманітних країнах з урахуванням специфіки кожної з них, коло проблем

можна чітко узагальнити і звести до таких проблем, як людські ресурси, законодавчі, матеріальні та фінансові аспекти, що пов'язані з освітнім процесом.

Література

1. Виселко А. До проблеми визначення поняття іншомовного занурення [Електронний ресурс] / А. Виселко. – Режим доступу : http://ubgd.lviv.ua/konferenc/kon_ikt/Section6/Vyselko.pdf
2. Крашенинникова А. Е. К вопросу об использовании предметно-языкового интегрированного обучения CLIL [Электронный ресурс] / А. Е. Крашенинникова. – Режим доступа : http://www.rusnauka.com/3_ANR_2013/Pedagogica/5_126661.doc.htm
3. Harrop E. Content and Language Integrated Learning (CLIL): Limitations and possibilities [Electronic resource] / E. Harrop. – Way of access : http://dspace.uah.es/dspace/bitstream/handle/10017/14641/Harrop_Content.pdf?sequence=1.
4. Lorenzo F. Instructional discourse in bilingual settings: an empirical study of linguistic adjustments in CLIL / F. Lorenzo // *Language Learning Journal*. – 2008.